Egyesületünknek élnie kell. Elnöki megnyitó A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 25. fórumán[1]

Tisztelt Nagykövet Asszony! Tisztelt Főkonzul Úr! Tisztelt Egyházi Méltóságok! Tisztelt Elnök Urak! Tisztelt Főtitkár Urak! Tisztelt Rektorhelyettes Urak! Tisztelt Intézményvezetők és -képviselők!
Kedves Akadémikus Társaim, Kollégák, Hölgyeim és Uraim!

Szeretettel köszöntöm Önöket az Erdélyi Múzeum-Egyesület nevében a Magyar Tudomány Napja Erdélyben huszonötödik, jubileumi fórumán.

Tegnap Mikó Imre halálának 150. évfordulója alkalmából emlékeztünk egyesületünk alapítójára. Az emlékkonferencián tartott előadásomban Mikó szavait is idéztem, és ma, ebben a szélesebb körben is szeretném megosztani őket. Utolsó közgyűlési megnyitójában, 1875-ben ezt mondta: „*mi egyesek el fogunk hullani, ámde egyesületünknek élnie kell*”.[2] Az Erdélyi Múzeum-Egyesületet nem állami rendelet hozta létre, hanem a közösség akarata, és ma is ez tartja életben. Százhatvanhét év minden viszontagsága között megmaradt, és ez a jubileumi fórum is azt üzeni: szükség van rá. Ezt az örökséget nem adjuk fel.

Huszonöt fórum, egy közös hagyomány. Az elsőn, 2002-ben írtuk alá a Magyar Tudományos Akadémia és az Erdélyi Múzeum-Egyesület együttműködési nyilatkozatát. Azóta az Akadémia minden elnöke fővédnökként állt mellettünk, és mindannyian személyesen is eljöttek hozzánk, Vizi E. Szilvesztertől Pósfai Mihályig. Ezért különösen megtisztelő, hogy a jubileumon Pósfai Mihály elnök úr ünnepi előadást tart, Kecskeméti Gábor főtitkár úr pedig köszönti a fórumot. Negyedszázad után úgy látom: a folytonosság a legszebb ebben a hagyományban, és ez ad erőt a folytatáshoz.

Huszonöt év alatt az erdélyi magyar tudományos műhelyek hálózattá szerveződtek. Idén az Erdélyi Múzeum-Egyesület szakosztályai és fiókegyesületei a partnerintézményekkel együtt huszonhat rendezvényt szerveznek. Több mint harminc intézmény működik közre szervezőként, partnerként vagy házigazdaként, és több mint négyszáz előadás hangzik el. Tizenkilenc rendezvény Kolozsváron zajlik, hét pedig Csíkszeredában, Gyergyószentmiklóson, Marosvásárhelyen, Sepsiszentgyörgyön és Nagyváradon. A szakmai ülések mellett három emlékkonferencia, öt könyv- és folyóirat-bemutató, három kiállítás és hat díjátadás teszi teljessé a programot. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben nem egy intézmény ünnepe, hanem közös keret: senki helyébe nem lép, hanem lehetőséget ad, hogy mindenki a saját rendezvényével csatlakozzon hozzá. Az előadások pedig nem tűnnek el: írott változatuk kiadványainkban jelenik meg, sok közülük egyesületünk YouTube-csatornáján is visszanézhető lesz, így a tudás mindenki számára hozzáférhetővé válik.

A mai délelőtt a tudományok párbeszédének jegyében telik. A plenáris előadások a nanovilágtól és a mágneses baktériumoktól a növényi génmódosításon és a fenntartható biokatalízisen át a székelyföldi történetírás kezdeteiig vezetnek. Előadóink Budapestről, a tengerentúlról, Kolozsvárról és Csíkszeredából érkeztek. Az emlékplakettekkel és a díjakkal kitüntetettjeink tudományos munkásságát ismerjük el. Délután székházunkban az Erdélyi

[1] A beszéd 2026. november 20-án hangzott el Kolozsvárt, a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében, A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 25. jubileumi fórumának ünnepi megnyitóján.
[2] Mikó Imre elnöki megnyitója az Erdélyi Múzeum-Egyesület közgyűlésén, 1875. március 18. Közgyűlési jegyzőkönyv. Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Igazgatósága, 298. fond, 22. tétel, 3v. f.

magyar akadémikusok arcképcsarnokát nyitjuk meg, és ugyanott különböző szakterületek és intézmények fiatal kutatói mutatják be eredményeiket. Elődeink arcai és utódaink első eredményei egy délutánon, egy házban találkoznak. Fiatal kollégáinkat arra biztatjuk: merjék vállalni a tudományos pályát, hiszen ők viszik tovább mindazt, amit együtt építettünk.

Szándékunk, hogy ezt az utat töretlenül folytassuk. Mikó Imre 1864-ben, öt év távollét után ismét a közgyűlés élén, így fordult a közösséghez: „*Az erdélyi muzeum-egyesület létesült, s létét nektek köszönheti […] Azonban végképi biztositására még anyagi segélyerő s felvirágoztatására folytonos szellemi munkásság szükséges. Ne vonjátok ezeket meg tőle*”.[3] Ma én is ugyanezt mondhatom: az Erdélyi Múzeum-Egyesület és ez a fórum is Önöknek köszönheti, hogy él és működik. A szellemi munkásságot mi vállaljuk, ennek bizonysága százhatvanhét év, és benne ez a huszonöt év. A folytonossághoz azonban kiszámítható, hosszú távú támogatás is szükséges.

Köszönöm ezért a Magyar Tudományos Akadémiának, Magyarország kormányának, a Bethlen Gábor Alapnak, a Nemzeti Kulturális Alapnak, az RMDSZ-nek és a Communitas Alapítványnak, Kolozsvár Polgármesteri Hivatalának és Helyi Tanácsának, Kolozs Megye Tanácsának, valamint minden partnerünknek, hogy huszonöt éve együtt szolgálhatjuk az erdélyi magyar tudományosságot.

A tudomány közös ügy: ami folytonos, az megtart; ami közös, az előrevisz; amit közkinccsé teszünk, az gyarapszik. E gondolattal a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 25. jubileumi fórumát megnyitom.

Kolozsvárt, 2026. november 20. Bitay Enikő, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöke

[3] Mikó Imre elnöki megnyitója az Erdélyi Múzeum-Egyesület közgyűlésén, 1864. február 15. Közgyűlési jegyzőkönyv. Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Igazgatósága, 298. fond, 11. tétel, 5. f.